

Des de fa poc temps algunes persones tornen a viure a la zona d'exclusió al voltant de Fukushima, voluntàriament o empesos pel Govern. És possible portar-hi una vida normal?

Retorn a Fukushima

Quan Hisao Tsuboi va tornar a la zona d'exclusió, el primer que va fer va ser plantar arròs. Conduïa el tractor pel seu camp acabat de regar, les rodetes enfonsaven els plançons verds terra endins. I ara hi torna a créixer arròs, a la vora de la zona d'exclusió, a tan sols divuit quilòmetres de la central nuclear de Fukushima Daiichi. Aviat Tsuboi recol·lectarà la collita, la primera des de la catàstrofe. Del coll del pagès penja un aparell de mesura que va fer repartir el Govern als habitants de Miyakoji. Quan Tsuboi el connecta a un comptador, pot saber el nivell de radioactivitat al qual ha estat exposat durant aquell dia.

“Però tampoc no vull saber ben bé els meus nivells de radiació”, diu. Si no, no podria viure aquí, perquè el límit en vigor, considerat innocu, d'un milisievert l'any segur que el supera. Segons les estimacions oficials, els habitants de Miyakoji estan exposats anualment a una radiació de 2,3 milisieverts. Certament, aquesta quantitat és molt menor que en altres pobles on encara no es permet l'entrada, però és el doble del que el mateix Govern considera acceptable.

El seu jardí i casa seva van ser descontaminats en un radi de vint metres, i uns operaris van talar els arbustos i van aplanar la terra. Però els boscos muntanyosos de la rodalia encara estan altament contaminats, i quan plou pels pendents cau fang contaminat. A més a més, a tot arreu hi ha punts calents de radiació on el comptador Geiger de sobte oscil·la. El fill de Tsuboi i la seva família, per tant, no han tornat a Miyakoji, sinó que s'han quedat a la ciutat propera de Koriyama.

Malgrat la radioactivitat, el Govern ha declarat novament habitable una part de Miyakoji situada a la zona d'exclusió, al voltant de la central nuclear avariada. Des de l'1 d'abril els habitants tornen a casa seva; el poble és ahora experiment i precursor. Allà el Govern, en comptes de bloquejar l'accés a la zona contaminada i traslladar els evacuats cap a regions no afectades, aposta per la descontaminació. Fins a final de març del 2015 està previst que moltes de les cent seixanta mil persones que van fugir fa més de tres anys després de l'accident del reactor abandonin els allotjaments provisionals i tornin als seus pobles. Aleshores, Tepco, empresa responsable del reactor, nacionalitzada *de facto*, deixarà de pagar la indemnització mensual de cent mil iens per habitant, prop de set-cents trenta euros. Els qui retornin abans seran recompensats amb un pagament especial de nou-cents mil iens.

El primer ministre del Japó, Shinzo Abe, té pressa. Segons el seu càlcul, com més de pressa Fukushima torni a la vida quotidiana, més ràpidament podria minvar la resistència de la població envers l'energia nuclear. Perquè les enquestes encara demostren que la majoria de japonesos hi està en contra. Però Abe vol tornar a connectar a la xarxa, tan aviat com sigui possible, els primers reactors, que actualment no estan en funcionament a causa de les tasques de manteniment i de tests de seguretat. Abans de l'accident els cinquanta-quatre reactors subministraven, en conjunt, gairebé un terç de l'electricitat necessària, i el primer ministre està convençut que el Japó, un país industrialitzat amb poques matèries primeres, necessita l'energia nuclear. A Miyakoji i a la rodalia es podria decidir el seu futur.

Els qui retornin a la zona de Fukushima seran

El poble de Miyakoji no és a la costa, sinó darrere les muntanyes; el vent va portar-hi els materials radioactius provinents de la central nuclear i va empènyer els habitants a fugir-ne. A primer cop d'ull, Miyakoji sembla idíl·lic: les cases marrons de fusta s'adapten als pendents. Però després que les persones se'n van anar, primer hi van venir les rates i més tard el verdet. A l'hivern les teulades van esberlar-se perquè no hi havia ningú que en tragués la neu pesada. Moltes cases són buides i la majoria dels camps són erms. Dels hivernacles només en queda l'estructura de ferro: voleien amb el vent trossos de plàstic estripats.

Els arbustos i la terra amb contaminació radioactiva es van eliminar; els residus són en sacs de plàstic negres

recompensats pel Govern amb 900.000 iens. El Govern vol que desaparegui la por de les nuclears i connectar novament a la xarxa 53 reactors.

pertot arreu, als marges. Els encarregats de la neteja són vells treballadors de la construcció o jornalers. Porten roba de treball senzilla i una màscara a la boca amb què els japonesos es protegeixen dels virus. Amb aixades remouen la terra i l'aplanen amb escombres de palla. Però una part dels residus radioactius se l'emporta el vent abans que els treballadors la puguin ficar dins el sac. Ni tan sols els qui netegen sembla que estiguin convençuts del sentit de la seva acció.

Per seguretat, Hisao Tsuboi abona el seu camp amb clorur de potassi. D'aquesta manera, vol impedir que l'isòtop de cesi radioactiu alliberat per la fusió del reactor arribi a l'arròs. El seu cereal ha tingut poca afectació de radioactivitat, assegura el pagès. En

un test, l'any passat, es van mesurar nou becquerels per quilogram d'arròs. El valor límit oficial és de cent becquerels. Tot i així, el cereal amb prou feines es vendrà, fora de Fukushima. Per tant, Hisao Tsuboi confia que el Govern li aboni part de la collita.

“És una mica com abans”, afirma el pagès, esperançat, i passeja la mirada per la vall verda. Ell ha tornat voluntàriament, però pertany a una minoria. Aproximadament, només una quarta part dels tres-cents cinquanta habitants de Miyakoji hi torna a viure. Els altres romanen en allotjaments provisionals o a casa de parents; temen la radiació i no es refien de les paraules tranquil·litzadores del Govern.

“Les autoritats ens empenyen a tornar, però jo he de pensar en el bé dels

meus fills”, diu Kaori Tsuboi, que no és parenta de l'arrossaire. D'ençà de la catàstrofe viu amb el seu marit i les seves tres filles en un allotjament transitori al districte occidental de Tamura, el municipi al qual també pertany Miyakoji. La casa és estreta: a terra hi ha ple de roba, futons i joguines. Però aquesta dona de 38 anys, que està embarassada, diu que aquí se sent segura que a Miyakoji. Es vol quedar en aquesta casa tant de temps com sigui possible.

Per a la família, però, és dur opar-se a la tornada. Perquè des que el Govern va declarar oficialment Miyakoji com a zona habitable, els nens han d'anar a l'escola allà; i el trajecte diari amb l'autobús fins al poble dura mitja hora. Als pares no els queda alternati-

A dalt, Hisao Tsuboi, que ha tornat, sense la família, a Mijakoji, a 18 quilòmetres de Fukushima. Al mig, un supermercat del poble. A sota, Kaori Tsuboi, que està embarassada i no hi vol tornar.

va, perquè es va tancar l'escola provisional a la zona. A Miyakoji, Senna, filla de Kaori, ara fa classe en aules descontaminades. A fora, però, no hi pot sortir a esbargir-se.

“El meu sogre i el meu marit treballaven a la central Daiichi abans de la catàstrofe”, explica Kaori Tsuboi. “Els saben que la radioactivitat és perillosa per a les criatures”. Per això, de mo-

ment només ha tornat el sogre a casa. El seu home, a l'atur des de fa tres anys, busca una feina tan lluny com pugui de la zona d'exclusió. Tenen l'esperança de poder viure en algun altre lloc, algun dia. D'aquesta manera, es descompon la comunitat de Miyakoji, les famílies es divideixen: els vells tornen, però els seus fills i néts no.

A Tamura, fora de la zona d'exclusió per ben poc, ara naixerà un indret on la gent ha de recuperar la fe en la tecnologia, en l'energia nuclear i també en el Govern. A partir del 2016, l'autoritat japonesa per a l'energia atòmica i l'institut per a l'estudi del medi ambient volen investigar per trobar mètodes de descontaminació de zones afectades per radioactivitat.

Polítics i funcionaris s'hi han congregat per posar-ne la primera pedra; hi han assistit fins i tot el governador de la prefectura i el vice-ministre de medi ambient de Tòquio. A la punta es veu, una mica perdut, Yukei Tomitsuka, de 68 anys, alcalde de Tamura. Els convidats d'honor li fan una encaixada ràpida de mans, no tenen temps per a Tomitsuka i les seves preocupacions.

“Al capdavall, el que importa són les indemnitzacions dels evacuats”, diu ell. El Govern empeny els ciutadans perquè tornin, i així Tepco no hagi de pagar més. “Però ens deixen en la incertesa; no sabem en quines condicions els individus poden viure sense por per la seva salut.” Les autoritats anuncien el resultat d'un reconeixement mèdic en sèrie, segons el qual a Fukushima fins a final de l'any passat a setanta-quatre nens i joves se'ls va detectar càncer de tiroides. I immediatament els metges asseguren que el reactor nuclear no n'és el responsable.

“Fukushima és un laboratori d'experiments”, diu Tomitsuka, i assenyalava les obres de l'institut per al medi ambient que està projectat. “Fins d'aquí a unes quantes dècades no sabrem les repercussions de la radioactivitat en la nostra salut”.

“Les autoritats ens deixen en la incertesa; no sabem en quines condicions els individus poden viure sense por”.

Wieland Wagner

© *Der Spiegel*

Traducció d'Arnau Figueras